

DE MAN EN ZIJN WIELERVERHALEN

Wilfried de Jong

***De man en
zijn wielerverhalen***

HET COMPLETE FIETSWERK (1990–2020)

Uitgeverij Podium
Amsterdam

Voor Peter, mijn eerste gids in wielerland

© 2020 Wilfried de Jong

Omslagontwerp Rouwhorst + Van Roon
Foto auteur Stephan Vanfleteren
Typografie Sander Pinkse Boekproductie

ISBN 978 94 6381 040 1

Verspreiding voor België: Elkedag Boeken, Antwerpen

www.uitgeverijpodium.nl
www.wilfrieddejong.nl

When you are riding a bike, the number one enemy to safety is yourself. Your own inattention, stupidity, arrogance, vanity or folly are all liable to kill you; and you can kill yourself on a bicycle without any help from a motorcar, just by falling off and breaking your head on a kerb.

THE PENGUIN BOOK OF THE BICYCLE (1978)

Inhoud

De papegaai van Scarponi	11	Een rondje met Jan Janssen	105
Buitenaards goed	13	Een bosje chrysanten	115
Lachen is verdacht	15	Modderstroom	117
Pedalando	17	De Tour is preuts	119
Een veld van varens	29	De etappe van de pijn	121
Over en uit	31	Rugnummer	151 123
Waaiers	33	Klik-klak	125
Schuim	35	Irizar	128
De Vogelzangstraat	37	Kom op!	130
Meisje Vos	39	Mars	132
Het geweer	41	Fobie	134
Strade Bianche	44	Hôtel Neuf	136
Een druppel aan de neus	46	De zolder van Bartali	152
Mona Lisa	48	Markante neus	157
Spareribs	61	Munkzwalm	159
Fausto is dood	63	Ravissant	162
Spuit	67	Retroland	164
Wielerdijen als koeienpoten	69	Sleutelbeen	166
Kanonbal	71	Doodop	168
Maar, dus, want	73	Luipaard in zwart-wit	170
Hopsen, bopsen	75	Solo	183
Stickers	77	Postbode	186
Lange neus naar de dood	91	Isabella's moedervlek	188
Turchino	93	Wit schort	190
Benen in een knik	95	Bocht	192
Natte koersbroek	97	Water en Zeep	206
Vinnetje	99	De centimeters van Merckx	208
Kippenvel voor Leontien	101	Jongensdroom	211
Man met bril	103	Fontanel	213

Vliegen over de kasseien 215
Kinderkopjes 222
Spoorwegovergang 224
Overjarige banden 226
Roerloos naast de kasseien 228
Putdeksels 230
Jim Shine Fine 232
Coke 247
Biecht 249
Smerige zeem 251
Glazen potje 253
Datumloze dagen 255
Trapmachine 257
Tom huilt, Tom lacht 259
De wetten van Post 261
Dubbele sjak 270
High on wheels 272
Altijd met ons 274
Siciliaanse stropdas 276
Rigor Mortis 278
De zwevende rib 280
Ravijn 282
Wol 284
De geluiden van 1993 302
Rood vlaggetje 309
Stalen ros 311
Rocco Espresso 313
Niet aanraken, duwen! 315
Koffertijd 317
Bidon 318
Merde 320
Punk op tubes 322
Zwart ijs 324
Joop en Bernard 326
Naakt met wiel 328
Schijnbroer 338
Addio Marco 340
Annemiek in het woud 344
Luchtgekoeld 346
Tourtour 348
Johnny & Gerda 351
Engeltjes voor Fedor 353
Kramp 355
Liefde voor een fiets 369
Yes. No? 371
Mediakameel 373
Zoals egels paren 375
Neushoorn 377
Ondertussen in Turijn 379
Zwarte veren 381
Sporen in vette modder 387
Hongerklop 389
En Mathieu maar snikken 391
Het Schuine Kantje 393
Het beest in Vos 395
Boer op de weg 397
Mist op de Ventoux 401
Ijle lucht 419
Arme Jan met zijn hart 421
Wielerporno 425
Wielervoodoo 428
Viagratandwiel 430
Klauwen van het beest 432
Een aureool rond Contador 434
Lek 436
Bulgaria 447
Bord leeg 449
Ho is ho 451
Dijbenen 453
Circusact 455
Boezemvriendin 457
Nat 459

Spuitbus 461
Terugtrappen 463
Dop 465
Het lijstje van Lars 477
Het voorwiel draaide nog 479
Piskijkers 482
Britse kaakjes 484
Heerser 486
Duits bloed in de Tour 488
De sprint der sprints 490

Zjumbo 492
Reiskoffer 494
Weg baard 496
Bocht naar rechts 498
Montalto 500
Een pols van 48 513

Verantwoording 517
Namenregister 519

De papegaai van Scarponi

De vraag in de straten van Filottrano is: zou de bekende papegaai uit het Italiaanse dorp al weten van de dood van zijn fietsmaatje? Michele Scarponi werd tijdens een trainingsritje aangereden door een busje en overleefde de klap niet. Na zijn overlijden verschenen filmpjes op internet van een fietsende Scarponi, in het gezelschap van papegaai Frankje.

De kraaiende stem van de wielrenner tegen de fladderende vogel.

‘Ciao Frankje, hoeveel rondjes gaan we trainen?’

‘Hé, wat zit jij aan mijn helm te knagen?’

‘Kom, Frankje, vlieg lekker mee!’

Scarponi filmde met zijn mobieltje in de selfiestand. Hij fietste met één hand aan het stuur en zag op zijn schermpje Frankje in de verte op een elektriciteitskabel zitten. Een paar uitroepen waren genoeg om de papegaai te lokken. Even later landde hij op de schouder van de wielrenner. Of op het kromme stuur.

‘No, no Frankje, niet aan de rem zitten.’

Keer op keer speelde ik het filmpje af. Jaloersmakend, dat was het. Een frisse fietsochtend in de heuvels van de Marche, cipressen langs de kant van de weg, een blauwe lucht. En een fietsmaatje dat nooit aan je kop zeurt.

Scarponi vertelde dat hij tientallen van dit soort filmpjes met Frankje had gemaakt en er slechts een paar op internet had gezet. De onderlinge band was innig, zo leek het. Er verscheen een kinderlijke glimlach op het gezicht van Scarponi als de blauw-gele ‘macaw’ rond zijn fiets fladderde of even de vleugels stilhield in een glijvlucht.

Er zijn topsporters met honden, paarden, sierkarpers, katers. Maar gewone huisdieren halen het niet bij een los vliegende papegaai, in gezelschap van een wielrenner. De romantiek druipt ervan af; noem het gerust een sentimenteel beeld.

Wat zal hij de papegaai allemaal toevertrouwd hebben? Dat hij een vrouw en twee kinderen had? Dat hij de afgelopen week nog een etappe won in de Alpen? Dat hij dopingarts Fuentes kende en weleens met zijn vingers in een verboden potje had geroerd?

Wat is er heerlijker dan een vogel die alles aanhoort en zonder je te veroordelen trouw met je blijft meevliegen?

De helm waar Frankje in de filmpjes zo graag aan knaagde, heeft Scarponi niet voor de dood kunnen behoeden. De Italiaan was zevenendertig jaar en geliefd in het peloton. Snikkend stonden de renners aan de start van de klassieker Luik-Bastenaken-Luik. Alejandro Valverde won en beloofde zijn winstpremie — 20.000 euro — aan de weduwe te sturen.

De vraag in het rouwende dorp Filottrano blijft: hoe maak je een papegaai duidelijk wat er is gebeurd? Zal Frankje begrijpen waarom die ene wielrenner in de straten van het dorp nooit meer zijn naam zal roepen voor een tochtje door de heuvels?

Buitenaards goed

Vanaf nu wordt alles anders in het cyclisme. De oude sport moet op de schop. Of eigenlijk is het al zo ver: een wonderlijke jongen met een eeuwige bloos slaat de maat in het peloton.

Mathieu van der Poel bepaalt hoe een wielrenner zich voor, tijdens en na een wedstrijd gedraagt.

Ik meld u wat vandaag bij het grootvuil kan: trainingsschema's uit de vorige eeuw, de hartslagmeter, te kleine zonnebrillen, de klassieke zwarte koersbroek, een bidon met warme thee, bang en afwachtend fietsen.

Er was tijdens de Amstel Gold Race nog enige argwaan; ach, die arme Mathieu, had hij zich ruim veertig kilometer voor de finish toch uit de tent laten lokken met een demarrage uit het peloton. Het avontuurtje leek hem niets op te leveren, hij werd weer ingelopen en had alleen zichzelf ermee gehad.

Nodeloze energieverspilling, zo leek het.

Als een regenworm een stukje van zijn lijf kwijtraakt, voorzie je een spoedige dood van het beestje. Maar van binnen blijft het levensvuur kennelijk branden in zo'n snotterig slangetje. Dan maar gekortwiekt — verder kruipen zal het beestje.

Mathieu van der Poel laat zich niet inperken. Het geloof in eigen kunnen is extreem. Deze jongeman weet beter dan zijn coach, beter dan journalisten, beter dan opa Poupou en vader Adrie wat er voor exceptioneels in zijn borstkas huist.

Het is niet uit te leggen en maar voor een deel te meten via computers. Het is iets nieuws, iets onbenoembaars nog. De andere renners gaan vertwijfeld bij zichzelf te rade: 'Wat heeft Van der Poel wat ik niet heb?'

Zoveel kracht en herstellersvermogen hebben, dat duidt op talent, op lichamelijk surplus en op de juiste genen. Na dit wielerverhaal, na

de uitbarsting van kracht, het recuperatievermogen en koersinzicht in Zuid-Limburg, is de enige constatering dat Mathieu van der Poel een nieuw niveau heeft bereikt in het wielrennen.

Zoals een sprinter eindelijk onder de tien seconden finishte.

Zoals een verspringer verder kwam dan acht meter.

Maar laat ik mezelf intomen, het is allemaal nog zo vers en nieuw. Wat is het? Waar eindigt dit?

Mathieu van der Poel zelf blijft nederig en bescheiden. Wars van borstklopperij. Hij is innemend voor zijn collega's in het peloton, nuchter tegen journalisten.

Op zijn rug liggend, de voeten tegen het frame van zijn gevallen fiets, hapte hij na afloop op het warme asfalt naar adem en greep naar zijn hoofd. Eerst leek het of hij zich had bezeerd, maar het bleek ongelof. Hij kon het allemaal niet begrijpen en lag daar maar.

Tien minuten later zat hij kalm op een soort Sinterklaasstoel in een tentje achter de finish. Heerser in het voorjaar. Terwijl hij appjes op zijn mobieltje las, bungelde het oortje tegen het kruis van zijn witte koersbroek.

Mathieu van der Poel ging staan en ontblootte zijn spierwitte torso. Met een washandje gleed hij heen en weer over de ribben, als de hand van een jongetje over een speelgoedxylofoon.

Zo jong, zo dartel nog en al zo buitenaards goed.

Lachen is verdacht

Het ziekenhuis had een kuurtje epo voorgeschreven aan mijn oude vader. Zijn beenmerg functioneerde nauwelijks. Rode bloedlichaampjes werden niet meer aangemaakt. Epo was een laatste redmiddel.

Het spul hoefde niet afgehaald te worden door een motorrijder met een schuilnaam. Het lag open en bloot op de balie.

Na een injectie met epo werd mijn vader een paar dagen later gecontroleerd. Het effect was nul. De rest van de epo kon in de verpakking blijven. Enkele weken na de toediening van de dope droeg ik mijn vader naar zijn graf.

Waar de drie kuurtjes epo zijn gebleven, weet ik niet meer. We hadden als familie wel wat anders aan ons hoofd. Zonde. Het was een duur medicijn, had ik begrepen. De jongens van het 'oude' wielrennen konden er zeker wat mee. Of had ik de epo in een gewatteerde enveloppe naar het hoofdkantoor van de Rabobank moeten sturen? De directie wist vast een paar geschikte postadressen.

Sinds de cyclobiechten ligt het wielrennen onder de loep, zeg maar rustig onder de microscoop. We turen naar de prikgaatjes in aderen van renners en weten niet meer hoe een fiets eruitziet. De stoere werkers op de weg veranderen tijdens hun bekentenissen in wegkijkende stotteraars met zweethanden.

Lachen is verdacht, huilen een pre.

Na het verlaten van het biechthokje word je op het plein nog even gemangeld door het volk. Pek, veren, tomaten, een azijn spons in je mond en een trap na van de nieuwe generatie.

De grote klassiekers staan voor de deur. Neem ik de sport nog serieus? Ja, misschien zelfs te serieus. Er is de afgelopen decennia een groot reizend circus geschapen, maar de clowns wordt nu gevraagd de dopneus even op het achterhoofd te zetten. Het elastiekje trekt een extra frons op het voorhoofd.

Doping is vooral *serious business* geworden.

Journalisten en renners bekijken elkaar met argwaan. Wat vraag je over doping, wat ga je zeggen? Paranoia van twee kanten ligt op de loer.

Ach, geen paniek. De schoonheid en realiteitszin moeten hand in hand gaan, dan komt het wel goed met de wielersport. Een goede wedstrijd is gebaat bij duidelijke regels. Overtreden is niet verboden en ook niet erg, er staat alleen wel een straf op.

Clean in het leven is niemand. Ook de renners van nu niet. Je hoopt maar dat wielrenners geen doetjes worden. Topsport is oneerlijk. Topsport is een bedrijfstak met grote financiële belangen. Als profrenner kom je hoe dan ook met je voorwiel bij een grens uit. Rijd je eroverheen of stop je voor de streep?

Wielrennen is een zwaar beroep, lichamelijk en geestelijk.

Onlangs keek ik naar een interview met mijn held Sonny Rollins. Nee, geen oud-profrenner, Rollins is de grootste nog levende saxofonist. Hij was in zijn jonge jaren aan de heroïne. Hij kreeg een vraag toegespeeld: ga je van dope beter blazen? *'I think it does, to a certain degree,'* zei Rollins. 'Het geeft je een gevoel van: wow! Maar je kunt jezelf er ook pijn mee doen.'

Rollins zat er vorstelrijk bij. Geen greintje reserve, geen spijt. Hij valt het leven aan, met alle risico's van dien. Soms gaat het goed, soms gaat het fout.

Epo is een medicijn. Mijn vader is dood. Heroïne is een drug. Rollins leeft nog. Zo loopt het soms. Mooi, hè?